

Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)

Polska

Polska – przegląd

Wybrzeże, jeziora i porty

Polska leży w Europie Środkowej i od północy graniczy z Morzem Bałtyckim, wskaźnik jeziorności wynosi 0,9% a linia brzegowa ma długość 775 km (wraz z Zalewem Wiślanym i Szczecińskim), co stanowi 0,74% łącznej linii brzegowej UE. Blisko połowa wyładunków w latach 2004-2011 miała miejsce w Kołobrzegu i Władysławowie. Niemal 90% wyładunków obsługiwane było przez 10 (z 69) portów i przystani rybackich: Kołobrzeg, Władysławowo, Hel, Ustka, Darłowo, Gdynia, Dziwnów, Świnoujście, Łeba i Jastarnia.

Potencjał

Mimo tego, iż sektor rybołówstwa odpowiada za niewielką część polskiego produktu krajowego brutto (PKB), odgrywa jednak ważną rolę w niektórych regionach i wpływa na dywersyfikację w lokalnych społecznościach, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

W roku 2014 polska flota rybacka złowiła 171 400 ton. Flota ta składa się z 873 statków rybackich o łącznym tonażu brutto 34 034 GT, mocy silników 81 538 kW, a średni wiek statku wyniósł 28 lat.

W roku 2013 sektor akwakultury wyprodukował łącznie 37 600 ton, głównie karpia (około połowa produkcji) i pstrąga (około 40% produkcji).

Rybacktwo śródlądowe przyniosło w 2014 r. łącznie 2 689 ton, głównie leszcza, szczupaka i płoci.

Przemysł przetwórstwa ryb jest w Polsce silny i nadal się rozwija. Co prawda wielkość produkcji w 2012 r. osiągnęła 410 600 ton, ale szacuje się, że mogłaby wzrosnąć do co najmniej 1 miliona ton. Oczekuje się, że przemysł przetwórstwa ryb będzie się rozwijać, a kluczowymi czynnikami tego rozwoju będą eksport i inwestycje. W roku 2012, podobnie jak w poprzednich, motorem wzrostu w sektorze był handel zagraniczny surowcami i produktami gotowymi. W dostawie surowców kluczową rolę odgrywał import ze względu na ograniczone możliwości połowów na Morzu Bałtyckim i niewystarczającą produkcję akwakultury. Dlatego zwiększanie udziału polskich producentów w krajowej podaży ryb jest niezbędne.

Średnie roczne spożycie ryb wynosi około 12 kg na mieszkańca; znacznie poniżej średniej unijnej, która wynosi 23,1 kg na mieszkańca.

Wyniki gospodarcze i zatrudnienie

Polski sektor rybołówstwa to 1 406 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC), sektor akwakultury to 4 400 EPC, rybołówstwo śródlądowe 2 039 EPC a przetwórstwo ryb 15 088 EPC.

Polski program operacyjny

Budżet

Razem
(UE + środki krajowe)
710 509 513 EUR

Wkład UE
531 219 456 EUR
(w tym pomoc techniczna
31 873 167 EUR)

Program operacyjny (PO) obejmuje sześć następujących priorytetów Unii określonych dla EFMR:

- Promowanie **rybołówstwa** zrównoważonego środowiskowo, zasobooszczędnego, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy.
- Wspieranie **akwakultury** zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjnej i opartej na wiedzy.
- Wdrażanie **wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb)**.
- Zwiększenie **zatrudnienia i spójności terytorialnej**.
- Wspieranie **marketingu i przetwórstwa**.
- Wdrażanie **zintegrowanej polityki morskiej (ZPM)**.

1. Rybołówstwo

Co?

Polską flotę można podzielić na dwie zasadnicze grupy: flota bałtycka (870 statków rybackich o łącznym tonażu 16 783 GT i mocy silników 66 947 kW); i flota dalekomorska (3 statki rybackie o łącznym tonażu 17 251 GT i mocy silników 14 591 kW). Flota ta działa głównie na obszarach zarządzanych przez Komisję ds. Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC), w obrębie Morza Północnego i u wybrzeży Norwegii; w 2014 r. działała na wodach podlegających jurysdykcji Mauretanii, Angoli i Gwinei.

Gatunki łowione przez polskich rybaków na Morzu Bałtyckim to głównie dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć i ryby płaskie. Dalekomorskie, polskie statki rybackie łowią głównie dorsza, czarniaka, karmazyna, halibuta, makrelę i ostroboka (w 2014 r. połów ten sięgnął łącznie 52 000 ton). Większość polskich statków rybackich łowi różne gatunki (pelagiczne: szprot, śledź oraz dorsz) w zależności od potrzeb.

W 2013 r. działały 702 przedsiębiorstwa rybackie, z czego zdecydowana większość (90%) posiadała jeden statek. Tylko 9% przedsiębiorstw posiadało od dwóch do pięciu statków.

Cel PO

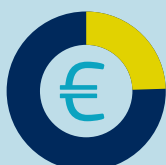
Polski program koncentruje się na utrzymaniu równowagi między zdolnością połowową a dostępnością stad, wprowadzając innowacyjne sposoby wykorzystania niechcianych połowów, umacniając konkurencyjność przedsiębiorstw oraz doskonaląc infrastrukturę portową, aukcyjną i wyładunkową. Działania na rzecz ochrony i odbudowy bioróżnorodności morskiej oraz intensyfikacji rozwoju technologicznego także otrzymują wsparcie.

Najważniejszy efekt

Zrównoważona eksploatacja łowisk i wyższa dochodowość sektora przy zrównoważonym zatrudnieniu.

Budżet

EFMR: 130 175 502 EUR
(24,5% łącznej alokacji EFMR PL PO)
Krajowy: 60 625 326 EUR

2. Akwakultura

Co?

Polski sektor akwakultury wyprodukował w 2013 r. łącznie 37 600 ton, głównie karpia (około połowa produkcji) i pstrąga (około 40% produkcji), ale także suma afrykańskiego i europejskiego, tilapii, amura, tołpygi, karasia, szczupaka, lina i jesiotra. Łączna wartość produkcji w tym samym roku sięgnęła 122 milionów EUR, a zatrudnienie wyniosło 4 400 EPC. Ponad połowa produkcji opierała się na tradycyjnej metodzie stawowej (szacowana powierzchnia użytkowa stawów to 60 000 ha), ale wdrażane są również nowe techniki hodowli, takie jak systemy recyrkulacyjne (poziom produkcji w 2013 r. sięgnął 2 300 ton).

Cel PO

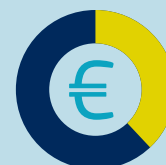
EFMR wspiera realizację polskiego, wieloletniego planu strategicznego na rzecz akwakultury (lata 2014-2020). Głównym celem jest propagowanie akwakultury (z użyciem metod konwencjonalnych i recyrkulacyjnych) i hodowli ryb łososiowatych oraz innych gatunków (węgorza, sandacza, jesiotra, suma i turbota) o znacznym potencjale rynkowym, a także zwiększenie w całej akwakulturze udziału gatunków innych niż karp. Duży nacisk kładziony jest na akwakulturę świadczącą usługi środowiskowe".

Główny cel

Znacznym wzrost produkcji, z 37 600 ton w 2013 r. do 51 600 ton w 2023 r. (w tym wzrost z 2 300 ton do 6 000 ton w systemach recyrkulacyjnych), wkład w zrównoważone zatrudnienie i ochrona środowiska.

Budżet

EFMR: 201 740 451 EUR
(38% łącznej alokacji EFMR PL PO)
Krajowy: 67 246 817 EUR

3. Wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb)

Co?

Gromadzenie danych i kontrola stanowią istotne aspekty wdrażania

WPRyb. Aby zapewnić solidne podstawy odpowiedzialnego i zrównoważonego zarządzania rybołówstwem potrzebne są wiarygodne dane o zasobach ryb i skuteczna kontrola działalności połowowej.

Cel PO

Polski program wspiera realizację programu krajowego na lata 2014-2016, a także po roku 2016, obejmując gromadzenie danych o połowach komercyjnych i rekreacyjnych, akwakulturze i przemyśle przetwórstwa produktów rybnych. Jeżeli chodzi o kontrolę rybołówstwa, w centrum uwagi znajdują się kwestie modernizacji, rozwoju oraz zakupu technologii do gromadzenia danych, monitorowania i identyfikowalności produktu. Planowane są również programy szkoleniowe i wymiany.

Najważniejszy efekt

Zapewnienie 100% wypełniania obowiązku przekazywania danych oraz podniesienie skuteczności kontroli rybołówstwa.

Budżet

EFMR: 23 627 339 EUR

(4% łącznej alokacji EFMR PL PO)

Krajowy: 6 197 486 EUR

4. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS)

Co?

Polska zaplanowała wybór 25 rybackich lokalnych grup działania (RLGD) w celu poprawy życia rybaków w tych lokalnych społecznościach zależnych od rybołówstwa i akwakultury, zgodnie ze strategiami opracowanymi przez te grupy. Mimo iż liczba RLGD w okresie 2014-2020 znacznie zmalała (z 48 w ramach EFR), RLKS będzie nadal odgrywać ważną rolę na obszarach przybrzeżnych oraz w regionach silnie uzależnionych od akwakultury. Większość lokalnych strategii finansowana będzie ze środków EFMR. Polska planuje jednak zastosować podejście wielofunduszowe, co oznacza, że inne fundusze EFSI będą wykorzystywane do finansowania również innych elementów.

Cel PO

Polski EFMR ma na celu rozwój obszarów zależnych od rybołówstwa i akwakultury poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz alternatywnych źródeł dochodu dla rybaków i pracowników innych branż związanych z rybołówstwem, w tym wspieranie przedsiębiorczości wśród osób młodych.

Najważniejszy efekt

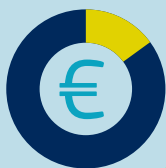
Utworzenie firm (110) i nowych miejsc pracy (375 EPC), plus utrzymanie miejsc pracy (375 EPC).

Budżet

EFMR: 79 699 995 EUR

(15% łącznej alokacji EFMR PL PO)

Krajowy: 14 064 705 EUR

5. Marketing i przetwórstwo

Co?

Polski przemysł przetwórstwa ryb ma potencjał do generowania zysków na rzecz pracowników. W 2012 r. polski przemysł przetwórstwa ryb tworzyło 257 przedsiębiorstw. Dla 196 z nich przetwórstwo ryb

stanowiło główny przedmiot produkcji, podczas gdy dla pozostałych była to działalność drugorzędna lub uzupełniająca. Zatrudnienie w tych przedsiębiorstwach wynosiło 15 088 EPC (67% kobiety), a łączny obrót 1,93 mld EUR. Wielkość produkcji sięgała 410 600 ton. Ryby przetworzone i zakonserwowane stanowiły 48,6% łącznej produkcji, ryby wędzone 20,4%, mrożone ryby, filety i mięso rybne 16,9%, świeże i chłodzone ryby, filety i mięso rybne 5,5%, ryby solone 4,6% oraz inne niejadalne produkty rybne 3,9%. Eksport ryb i produktów rybnych kształtował się na poziomie 230 000 ton o wartości 1,04 mld EUR.

Jeśli chodzi o wielkość zatrudnienia, w polskim przemyśle przetwórczym, w którym produkcja ryb stanowi główną działalność, dominują małe i mikro przedsiębiorstwa. W 2012 r. największy odsetek firm (39%) zatrudniał od 11 do 49 osób, kolejne 28% przedsiębiorstw zatrudniało do 10 osób, 25% od 50 do 249 osób a 8% zatrudniało 250 lub więcej pracowników. Branża cechowała się wysokim poziomem koncentracji, jako że większość produkcji (57,3% jeśli chodzi o wolumen i 72,8% pod względem wartości) skupiona była w 16 dużych przedsiębiorstwach zatrudniających ponad 250 pracowników.

Cel PO

Celem polskiego programu EFMR jest podniesienie konkurencyjności sektora poprzez wydajniejsze wykorzystywanie zasobów i surowców, innowacyjne wykorzystywanie odpadów i odrzutów, a także wspieranie rynku poprzez budowanie łańcucha dystrybucyjnego i podnoszenie jakości produktów. Ponadto EFMR wspiera tworzenie organizacji producentów sektora akwakultury oraz opracowywanie planów produkcji i obrotu przez wszystkie istniejące tego typu organizacje.

Najważniejszy efekt

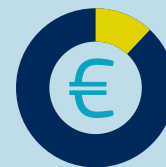
Lepsza organizacja rynku oraz wyższa konkurencyjność i świadomość konsumentów w celu zwiększania spożycia ryb.

Budżet

EFMR: 61 603 002 EUR

(12% łącznej alokacji EFMR PL PO)

Krajowy: 19 698 000 EUR

6. Zintegrowana polityka morska (ZPM)

Co?

Celem ZPM jest dążenie do bardziej spójnego podejścia do spraw morskich. Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej (MSFD) (dyrektywa 2008/56/WE), jako środowiskowy filar ZPM, stanowi kluczowy element unijnej polityki na rzecz zdrowych, czystych i produktywnych mórz. Celem MSFD jest osiągnięcie dobrego stanu środowiska do roku 2020.

Cel PO

EFMR wspiera wdrażanie wspólnego mechanizmu wymiany informacji (CISE) i promuje ochronę środowiska morskiego oraz pogłębianie wiedzy o jego stanie.

Najważniejsze efekty

Osiągnięcie dobrego stanu środowiska poprzez opracowanie i realizowanie MSFD oraz zbudowanie skutecznego systemu zarządzania morskiego.

Budżet

EFMR: 2 500 000 EUR

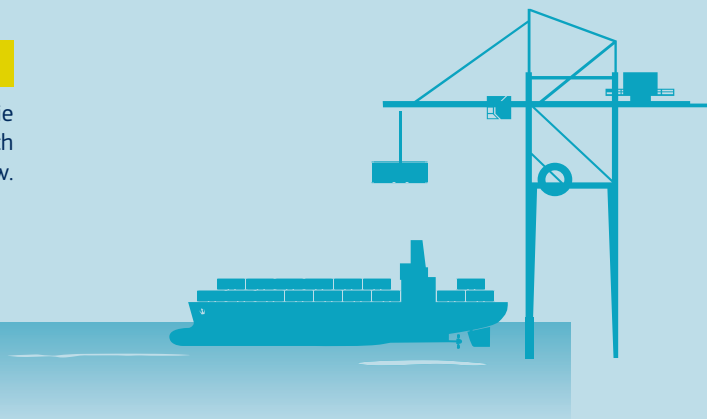
(0,5% łącznej alokacji EFMR PL PO)

Krajowy: 833 334 EUR

Uproszczenie

Zmniejszenie obciążenia administracyjnego poprzez uproszczenie dokumentacji i zminimalizowanie liczby załączników we wnioskach oraz promowanie systemu wypłat zaliczkowych na rzecz beneficjentów.

Przykłady udanych projektów

Nowa metoda oczyszczania wody/Oś 4

Innowacyjna, biologiczna metoda oparta na wprowadzeniu do wody wybranych gatunków bakterii, które wchłaniają i przetwarzają substancje organiczne w rzekach, jeziorach i zbiornikach pogómiczych.

EFR: 114 069 PLN (26 175 EUR)

Łączny koszt projektu: 256 772 PLN (58 920 EUR)

Wyższa jakość łowionych ryb i poprawa bezpieczeństwa/Oś 1

Kompleksowa modernizacja statku rybackiego, która umożliwiła podniesienie jakości łowionych ryb, przechowywanie żywych ryb w zbiornikach z wodą morską oraz udoskonalenie nawigacji i podniesienie bezpieczeństwa załogi statku.

EFR: 439 253 PLN (100 792 EUR)

Łączny koszt projektu: 1 492 310 PLN (342 430 EUR)

Pilotażowy projekt kompleksowego systemu przetwórstwa karpia/Oś 3

Celem projektu było udoskonalenie technologii przetwórczych dostępnych obecnie na rynku i stworzenie uniwersalnego, bezodpadowego systemu, w którym z jednej strony karp przygotowywany jest jako nowoczesny produkt spożywczy, a z drugiej mięso z ości odzyskiwane jest na paszę.

EFR: 2 592 143 PLN (594 801 EUR)

Łączny koszt projektu: 3 456 190 PLN (793 038 EUR)

Nowy obiekt magazynowo-produkcyjny/Oś 2

W wyniku inwestycji w nowy obiekt magazynowo-produkcyjny roczna produkcja mrożonek rybnych wzrosła o 9 000 ton a dań gotowych o 70 ton. Ponadto zatrudniono dodatkowo 25 osób.

EFR: 4 271 793 PLN (980 219 EUR)

Łączny koszt projektu: 9 797 484 PLN (2 248 161 EUR)

Kompleksowa modernizacja obiektu akwakultury pstrąga/Oś 2

Modernizacja istniejącego obiektu akwakultury pstrąga polegająca na wybudowaniu nowych stawów ze zbrojonego betonu, wyposażonych w specjalną technologię do czyszczenia i recyklingu wody. Ponadto zakupiono wyspecjalizowany pojazd transportowy na dostarczanie świeżej ryby do klientów.

EFR: 5 793 739 PLN (1 329 449 EUR)

Łączny koszt projektu: 15 031 449 PLN (3 449 162 EUR)

Więcej informacji

- Komisja Europejska - Rybołówstwo
- Europejski Fundusz Morski i Rybacki

- Krajowy wieloletni plan na rzecz akwakultury